Mutaties gemeentefonds septembercirculaire 2025

Ontwikkelingen begrotingsjaar 2025

BTW-compensatiefonds

Het BTW-compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Dit plafond muteert jaarlijks. In 2025 bedraagt het BCF-plafond voor gemeenten € 4,5 miljard. Als de gezamenlijke declaraties onder dit plafond blijven, wordt het verschil in het gemeentefonds teruggestort. Bij overschrijding volgt een uitname. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire van het volgende jaar volgt dan de afrekening. In deze circulaire bedraagt het voorschot voor het jaar 2025 € 660.000 voor onze gemeente. In onze begroting hebben we rekening gehouden met een bedrag van € 700.000. Per saldo ontvangen we op dit onderdeel dus € 40.000 minder dan geraamd.

Extra middelen jeugd

Naar aanleiding van de eerdere afspraken in het voorjaar met de VNG heeft het kabinet besloten tot compensatie van de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de jeugdzorg. Gemeenten ontvangen in totaal € 728 miljoen van het Rijk die ze kunnen inzetten ter ondersteuning van de transformatie van de Jeugdhulp conform de afspraken in de Hervormingsagenda. Het gaat dan om het versterken van de sociale basis en stevige lokale teams, met daarbij ook aandacht voor het verbeteren van kind- en gezinsbescherming en de bredere integrale aanpak sociaal domein.
Voor onze gemeente betekent dit extra (incidentele) inkomsten à € 1.385.000 in 2025.

Taakmutaties

Implementatie Participatiewet in balans
Het wetsvoorstel Participatiewet in Balans is een initiatief om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. In totaal wordt € 58,1 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. Er wordt € 55,5 miljoen beschikbaar gesteld in de periode 2025-2030 ten behoeve van de implementatie van deze wet. Deze € 55,5 miljoen is inclusief een bijdrage voor de regeling Verrekenen. De bijdrage voor de regeling Verrekenen start in 2026 met € 500.000. Vanaf 2027 gaat het om een structurele bijdrage van € 1 miljoen per jaar. Er wordt € 600.000 beschikbaar gesteld in 2025 en € 1 miljoen in 2026 en 2027 ten behoeve van het verstrekken van de premie arbeidsinschakeling voor jongeren. Voor onze gemeente gaat het dan om € 60.000 in 2025 en 26.000 in 2027. De jaren daarna gaat het om een bedrag van minder dan € 10.000 per jaar.

Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen
Het kabinet stelt eenmalig € 60 miljoen beschikbaar aan gemeenten voor de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing op 29 oktober. Het kabinet heeft dit besloten na overleg met de VNG. Deze vergoeding is aanvullend op de vergoeding die gemeenten jaarlijks via het gemeentefonds krijgen voor de uitvoering van hun wettelijke taken bij het organiseren van verkiezingen. Voor onze gemeente komt hierdoor eenmalig € 93.000 extra beschikbaar.

Spreidingswet
Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het zoeken naar opvangplekken (zie ook paragraaf 3.2.3 van de decembercirculaire 2024). Zij ontvangen hiervoor middelen vanuit het gemeentefonds. Voor gemeenten is er een bijdrage van in totaal € 15,3 miljoen beschikbaar. Elke gemeente ontvangt een vast bedrag van € 20.000. Het resterende bedrag wordt verdeeld op basis van de verdeling van het aantal opvangplaatsen per gemeente. Voor onze gemeente betekent dit € 32.000.

Ontwikkelingen begrotingsjaar 2026 en verder

Volume deel
Het volume accres wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp. In de septembercirculaire is een nieuwe raming voor het accres 2026 en verder opgenomen. Deze raming is gebaseerd op de actuele raming van de ontwikkeling van het bbp door het Centraal Planbureau (CPB; MEV26). Hierdoor is het volume accres vanaf 2026 voor alle jaren lager dan in de meicirculaire 2025.

LPO-deel
De prijs Bbp in de septembercirculaire 2025 is gebaseerd op de MEV 2026 van het CPB. De MEV 2026 verwacht een lagere loon- en prijsontwikkeling, waardoor de compensatie voor het LPO-accres lager uitpakt ten opzichte van de meicirculaire 2025. Met name voor 2026 en 2030 is de prijs bbp omlaag bijgesteld.

Overheveling SPUKs naar DU/IU's (Decentralisatie en Integratie Uitkering)
Bij de DU's zijn ook enkele voormalige specifieke uitkeringen (spuks) opgenomen, die nu zijn overgeheveld naar het gemeentefonds. Het gaat dan om CDOKE, overheidsbrede dienstverlening (SPUK IDO), regeling heroïnebehandeling, erfgoedregistratie en Bureau regioburgemeesters. Voor gemeenten die geld ontvingen via de SPUK is de omzetting naar een decentralisatie-uitkering (doorgaans) budgettair neutraal.

CDOKE
De decentralisatie-uitkering CDOKE vervangt de SPUK CDOKE. Deze decentralisatie-uitkering bestaat uit basisfinanciering en planfinanciering. Alle gemeenten ontvangen basisfinanciering ten behoeve van de vergroting van hun capaciteit (bemensing) voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Daarnaast zijn aanvullend middelen beschikbaar voor gemeenten die in 2024 of 2025 planfinanciering hebben aangevraagd voor bijvoorbeeld het instellen van een zero emissie-zone, het aanleggen van zonneweiden of windparken en het aardgasvrij maken van woningen. Gemeenten aan wie in 2024 of 2025 planfinanciering is toegezegd, kunnen op deze middelen rekenen tot het plan is afgerond (mits dit voor 2030 is) of de maximale termijn voor de planfinanciering is bereikt (tot 2030). Na afronding van deze plannen (mits dit voor 2030 is) worden deze planfinancieringsmiddelen herverdeeld over gemeenten zodat aanvullende plannen gefinancierd kunnen worden.
Deze mutatie verloopt neutraal omdat ook de lasten in de begroting moeten worden opgenomen.

Overheidsbrede dienstverlening
De SPUK Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) wordt vanaf 2026 omgezet naar de decentralisatie-uitkering Overheidsbrede Dienstverlening. Via deze decentralisatie-uitkering worden gemeenten gefaciliteerd om laagdrempelige en empathische ondersteuning te bieden bij regelzaken met de (digitale) overheid en om hun regierol in het lokale netwerk in te vullen.
Ook hiervoor geldt dat hiervoor aan de lastenkant middelen aan de begroting moeten worden toegevoegd.

Bij elkaar gaat om een bedrag van € 935.000 dat aan de uitkering aan het Gemeentefonds wordt toegevoegd. Deze inkomsten komen nu niet meer via de betreffende ministeries en daarom heeft deze mutatie geen effect op de totale inkomsten vanuit het Rijk.

Taakmutaties

Implementatie Participatiewet in balans

Het wetsvoorstel Participatiewet in Balans is een initiatief om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. In totaal wordt € 58,1 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. Er wordt € 55,5 miljoen beschikbaar gesteld in de periode 2025-2030 ten behoeve van de implementatie van deze wet. In 2026 is hiervoor € 26.000 beschikbaar gesteld. Vanaf 2027 is de jaarlijkse bijdrage minder dan € 10.000.

Suïcidepreventie

Op 1 januari 2026 treedt de Wet integrale suïcidespreventie in werking. Gemeenten worden op grond van deze wet geacht suïcidepreventie in hun gezondheidsbeleid op te nemen en uit te voeren. Hiertoe wordt vanaf 2026 jaarlijks € 10 miljoen beschikbaar gesteld.

De Eerste Kamer heeft ingestemd met het wetsvoorstel om de kwaliteit van gastouderopvang beter te waarborgen. De nieuwe kwaliteitseisen gaan gelden vanaf 1 juli 2026. De wetswijziging leidt tot meerkosten voor toezicht en handhaving op de gastouderopvang. In de Voorjaarsnota 2024 zijn hiervoor financiële middelen gereserveerd. Deze middelen worden nu toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds en kunnen worden aangewend voor het aanpassen van het toezicht en handhaving in voorbereiding op de nieuwe kwaliteitseisen, bijvoorbeeld voor training/scholing van inspecteurs.

Loon en prijsstijgingen middelen Jeugd

Dit betreft op de Aanvullende Post gereserveerde middelen voor loon- en prijsbijstelling die samenhangen met de voor Jeugdzorg gereserveerde middelen uit het Coalitieakkoord Rutte IV. De middelen voor de jaren 2024 en 2025 zijn al in de meicirculaire 2023 aan de algemene uitkering toegevoegd, zie paragraaf 2.2.8 van de meicirculaire 2023. Nu worden de middelen voor de jaren 2026 en verder overgeheveld naar de algemene uitkering. Het gaat om € 23,5 miljoen in 2026, € 19,2 miljoen in 2027 en 2028 en € 19 miljoen vanaf 2029.

Oftewel; € 45.000, € 37.000, € 38.000 en € 38.000 voor de gemeente Achtkarspelen.

Financiën
Bovenstaande samengevat in een financieel overzicht geeft het volgende beeld;

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Gemeentefonds in Lias	64.780.438	66.512.315	66.919.633	65.383.172	66.597.008
Integratie Uitkering/Decentralisatie Uitkering	5.448.678	5.383.011	5.093.187	4.870.400	4.719.357
Huidige begroting (A)	**70.229.116**	**71.895.326**	**72.012.820**	**70.253.572**	**71.316.365**
Septembercirculaire 2025					
Gemeentefonds	66.328.658	65.698.346	66.130.802	64.550.155	65.716.844
Integratie Uitkering/Decentralisatie Uitkering	6.334.582	6.955.883	5.621.216	5.347.279	5.190.481
Uitkomst septembercirculaire 2025	**72.663.240**	**72.654.229**	**71.752.018**	**69.897.434**	**70.907.325**
Verschil (B-A)	**2.434.124**	**758.903**	**-260.802**	**-356.138**	**-409.040**
Mutaties Gemeentefonds					
LPO		-140.000	-141.000	-137.000	-139.000
Hoeveelheidsverschillen	308.000		-47.000	-91.000	-139.000
BTW compensatiefonds	660.000				
Extra middelen Jeugd 2023-2024 (commissie van Ark)	1.385.000				
Taakmutaties					
Participatiewet in Balans	60.000	26.000			
Vervroegde verkiezingen 2e kamer	93.000				
Spreidingswet	32.000				
Wet integrale suïcidepreventie		12.000	12.000	12.000	12.000
Loon en prijsstijgingen middelen Jeugd		45.000	37.000	38.000	38.000
Correctie SPUK's naar GF		935.000			
Overige bijstellingen	-103.876	-119.097	-121.802	-178.138	-181.040
Verschil	**2.434.124**	**758.903**	**-260.802**	**-356.138**	**-409.040**
Door te voeren correcties					
Taakmutaties naar stelposten	-185.000	-83.000	-49.000	-50.000	-50.000
Lasten t.b.v. SPUK in begroting opnemen		-935.000			
Netto effect Gemeentefonds	**2.249.124**	**-259.097**	**-309.802**	**-406.138**	**-459.040**